

Stadspeiling 2019: duurzaamheid

Dorien de Bruijn, februari 2020

Amersfoorters is gevraagd hoe zij tegenover duurzaamheid staan. Tweederde (65%) maakt zich regelmatig zorgen over klimaatverandering. Daarnaast streeft 72% in zijn of haar gedrag naar een duurzame leefstijl. Tegelijkertijd is niet iedereen bereid te investeren in duurzaamheid (56% wel, 16% niet). Overigens denken Amersfoorters verschillend over klimaatverandering en duurzaamheid en dit lijkt deels samen te hangen met sociaal-economische status (zoals opleidingsniveau en inkomen van inwoners). Daarnaast zijn er verschillen per wijk.

Bijna alle Amersfoorters (90%) nemen al minimaal één duurzame maatregel. De duurzame maatregel die Amersfoorters het vaakst nemen, is (vaker) de fiets, bus of trein nemen in plaats van de auto. Vooral mensen met een koophuis en met een hoog opleidingsniveau nemen nu al (verschillende) duurzame maatregelen.

Wat zijn redenen om de woning niet (nog verder) te verduurzamen? Amersfoorters noemen het vaakst dat hun huis al duurzaam genoeg is / dat ze al veel doen (34%), gevolgd door dat ze in een huurhuis wonen / geen invloed hebben op het verduurzamen van hun woning (25%). Hierbij valt op dat kopers vaker dan huurders aangeven dat hun huis al duurzaam genoeg is / dat ze al veel doen.

15% van de Amersfoorters noemt zelf een andere reden om hun woning niet (nog verder) te verduurzamen. Meest genoemd zijn: 1) beperkte verduurzamingsmogelijkheden door type woning, 2) twijfel of investering rendabel is, 3) wachten op duidelijk gemeentelijke/of overheidsbeleid.

Aanleiding en onderzoekopzet

Het Programma Duurzaamheid is volop in ontwikkeling. Om een effectieve aanpak en communicatiestrategie te kunnen ontwikkelen, is er behoefte aan informatie. Hoe staan de inwoners van Amersfoort tegenover duurzaamheid en welke rol zien zij hier voor zichzelf in? Welke duurzame maatregelen hebben zij genomen of zijn zij bereid om te nemen? Welke drempels zijn er om de woning niet (verder) te verduurzamen? Met deze informatie wil het Programma Duurzaamheid een beeld krijgen van de bewonersprofielen in de wijken. Zo wordt op wijkniveau inzichtelijk waar draagvlak zit en hoe inwoners het beste aangesproken kunnen worden. Deze informatie helpt beleidsmedewerkers bij het maken van keuzes over de aanpak. Ook helpt het de communicatiemedewerker om een effectieve communicatiestrategie op het gebied van duurzaamheid te ontwikkelen.

Onderzoek & Statistiek (O&S) is door het Programma gevraagd om dit onderzoek uit te voeren. Voor dit onderzoek zijn vragen over duurzaamheid toegevoegd aan de Stadspeiling 2019. De Stadspeiling wordt gehouden onder Amersfoorters in de leeftijd van 18 tot 85 jaar (exclusief bevolking in tehuizen en instellingen). Via een aselechte steekproef uit het bevolkingsregister zijn zo'n 10.000 Amersfoorters benaderd om een vragenlijst in te vullen. Vragen gingen over verschillende onderwerpen, waaronder over duurzaamheid. Bijna 4200 personen hebben in het najaar van 2019 aan het onderzoek meegedaan. Dat is een respons van 42%. De respondenten zijn gewogen naar leeftijd, huishouden en wijk, waardoor de uitkomsten een betere afspiegeling vormen van de totale populatie.

Resultaten

1.1 Opvattingen over klimaatverandering en duurzaamheid

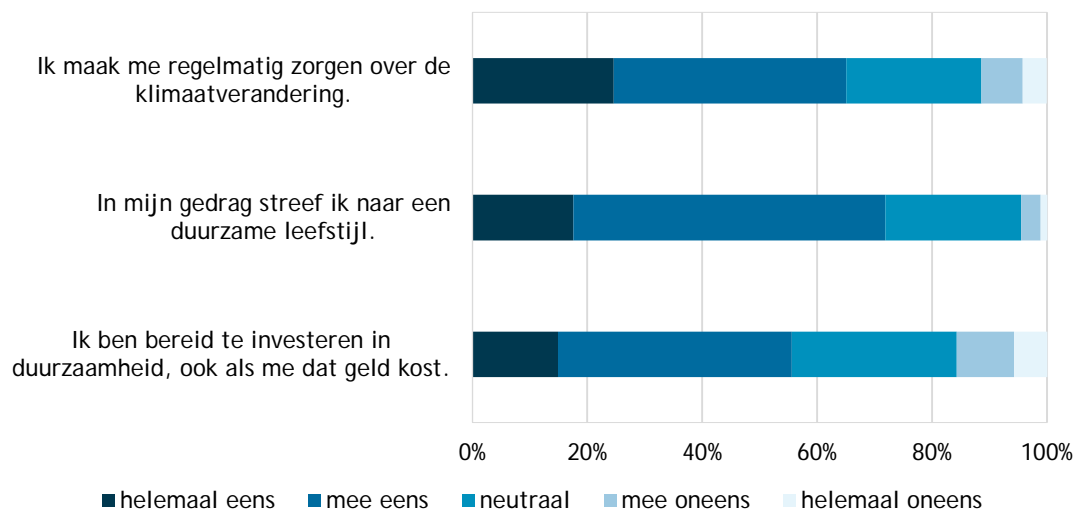
Meerderheid maakt zich zorgen over klimaatverandering

De gemeente Amersfoort besteedt aandacht aan de gevolgen van de klimaatverandering. Zij streeft duurzaamheid na, bijvoorbeeld door het stimuleren van het gebruik van zonne-energie en de fiets. Maar ook door afvalscheiding en het vergroenen van de woonomgeving. Hoe staan de inwoners van Amersfoort tegenover duurzaamheid en welke rol zien zij hier voor zichzelf in?

Tweederde (65%) van de Amersfoorters maakt zich regelmatig zorgen over de klimaatverandering, terwijl 11% dit niet doet (zie figuur 1). Daarnaast streeft bijna driekwart (72%) in zijn of haar gedrag naar een duurzame leefstijl. Tegelijkertijd is niet iedereen bereid te investeren in duurzaamheid: 56% is hiertoe bereid, ook als hen dat geld kost, terwijl 16% hier niet toe bereid is.

Wat opvalt is dat ongeveer een kwart van de Amersfoorters deze stellingen met 'neutraal' beantwoordt. Zij zijn het dus niet uitgesproken eens of oneens met de stellingen.

Figuur 1 Mening Amersfoorters over klimaatverandering en duurzaamheid

Bron: O&S, Stadspeiling 2019

Grote verschillen in opvattingen tussen verschillende groepen

Amersfoorters denken verschillend over klimaatverandering en duurzaamheid. Deze verschillen lijken samen te hangen met sociaal-economische status (zoals opleidingsniveau en inkomen van inwoners). Zo maken Amersfoorters met een lager opleidingsniveau en/of huurders van een corporatiewoning zich minder zorgen over klimaatverandering, streven minder naar een duurzame leefstijl en zijn minder bereid te investeren in duurzaamheid (vergeleken met Amersfoorters met een hoger opleidingsniveau en/of bewoners van een particuliere huurwoning of koopwoning).

Wijkverschillen in opvattingen over klimaatverandering en duurzaamheid

De inwoners van enkele wijken denken anders over klimaatverandering en duurzaamheid dan gemiddeld in Amersfoort. Dit heeft niet alleen te maken met sociaal-economische verschillen, maar lijkt ook deels samen te hangen met het type wijk. Zo maken inwoners van het Bergkwartier zich vaker regelmatig zorgen over klimaatverandering, terwijl inwoners van Nieuwland dit juist minder doen. We zien dezelfde wijkverschillen bij bereidheid om te investeren in duurzaamheid, ook als dat geld kost: relatief hoge bereidheid in het Bergkwartier, relatief weinig in Nieuwland. Ook inwoners van Vathorst zijn relatief weinig bereid hierin te investeren. Dit is begrijpelijk, want in Vathorst en Nieuwland staan relatief veel 'niewbouwhuizen' die al goed geïsoleerd zijn. Mensen in deze wijken zeggen dan ook relatief vaak dat hun huis al duurzaam genoeg is / ze al veel doen (zie ook paragraaf 1.3). In het Bergkwartier staan juist veel jaren '30 woningen, waar dus meer investeringen in duurzaamheid mogelijk zijn.

Bijna dezelfde wijkverschillen zien we bij het streven van inwoners naar een duurzame leefstijl. Relatief veel inwoners van Bergkwartier streven hiernaar, evenals inwoners van Kattenbroek. In Nieuwland, Vathorst en Soesterkwartier streven minder inwoners in hun gedrag naar een duurzame leefstijl.

1.2 Duurzame maatregelen

90% neemt al duurzame maatregel(en)

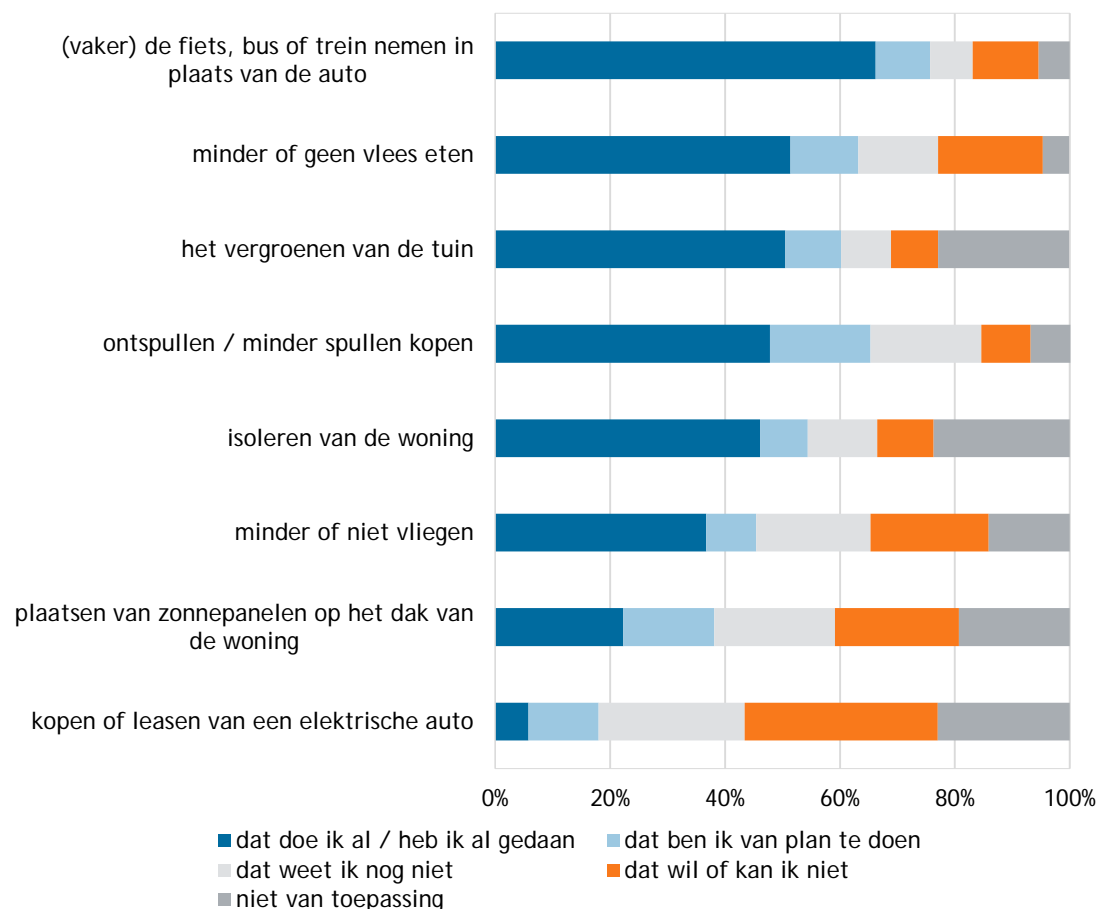
Er zijn allerlei manieren waarop mensen zelf iets kunnen doen aan duurzaamheid. Amersfoorters is gevraagd welke concrete duurzame maatregelen zij al nemen, of dat zij bereid zijn om dit te doen. 90% van de Amersfoorters neemt al minimaal één duurzame maatregel. Daarnaast neemt 5% geen maatregel, maar is wel van plan dit te gaan doen. Tot slot neemt 5% geen duurzame maatregel en is dit ook niet van plan.

Meest genomen duurzame maatregel: (vaker) fiets, bus of trein nemen

De duurzame maatregel die Amersfoorters het vaakst nemen, is (vaker) de fiets, bus of trein nemen in plaats van de auto: 66% doet dit al, en nog eens 10% is dit van plan te doen (zie figuur 2). Andere duurzame maatregelen die ongeveer de helft van de Amersfoorters nemen of hebben genomen, zijn: minder of geen vlees eten, het vergroenen van de tuin, ontspullen / minder spullen kopen, en isoleren van de woning.

De maatregel die de minste Amersfoorters nemen, is het kopen of leasen van een elektrische auto: 6% doet dit of heeft dit gedaan. Opvallend bij dit onderwerp is dat een grote groep (34%) aangeeft dat ze dit niet willen of kunnen. Amersfoorters met een lager opleidingsniveau zeggen dit vaker dan hoger opgeleiden.

Figuur 2 Welke duurzame maatregelen willen Amersfoorters nemen?

Bron: O&S, Stadspeiling 2019

Duurzame maatregelen nemen niet altijd mogelijk voor huurders

Bij een aantal duurzame maatregelen antwoordt ongeveer een kwart van de Amersfoorters 'niet van toepassing'. Bijvoorbeeld bij het plaatsen van zonnepanelen, isoleren van de woning en vergroenen van de tuin. Logischerwijs antwoorden relatief meer huurders (dan kopers) met niet van toepassing bij deze woning gebonden maatregelen. Immers, waarschijnlijk beslissen corporaties of particuliere verhuurders doorgaans over het nemen van duurzame maatregelen en hebben huurders hier zelf beperkt invloed op. Ook is het voor huurders waarschijnlijk financieel minder aantrekkelijk om zelf te investeren in hun huurhuis.

Bij niet woning gebonden maatregelen verschillen tussen groepen

Ook bij andere, niet woning gebonden, duurzame maatregelen zien we verschillen tussen Amersfoorters. Bijvoorbeeld bij minder of geen vlees eten, minder of niet vliegen, en ontspullen / minder spullen kopen. De verschillen bij deze maatregelen lijken samen te hangen met sociaal-economische status (zoals opleidingsniveau en inkomen van inwoners). Amersfoorters met een lager opleidingsniveau en/of huurders van een corporatiewoning nemen namelijk minder vaak deze maatregelen en zeggen vaker dat deze maatregelen voor hen niet van toepassing zijn (vergeleken met Amersfoorters met een hoger opleidingsniveau en/of bewoners van een particuliere huurwoning of koopwoning).

Ook in wijkverschillen onderscheid huur- en koopwoning ...

Bij de verschillen tussen wijken zien we de hierboven beschreven verschillen tussen huur- en koopwoningen terug. In de Binnenstad, Koppel, Kruiskamp, Liendert, Schuilenburg en Randenbroek - wijken met relatief veel huurwoningen - zeggen relatief veel inwoners dat het plaatsen van zonnepanelen, het isoleren van de woning en/of het vergroenen van de tuin voor hen niet van toepassing is.

... maar ook samenhang met streven naar duurzame leefstijl

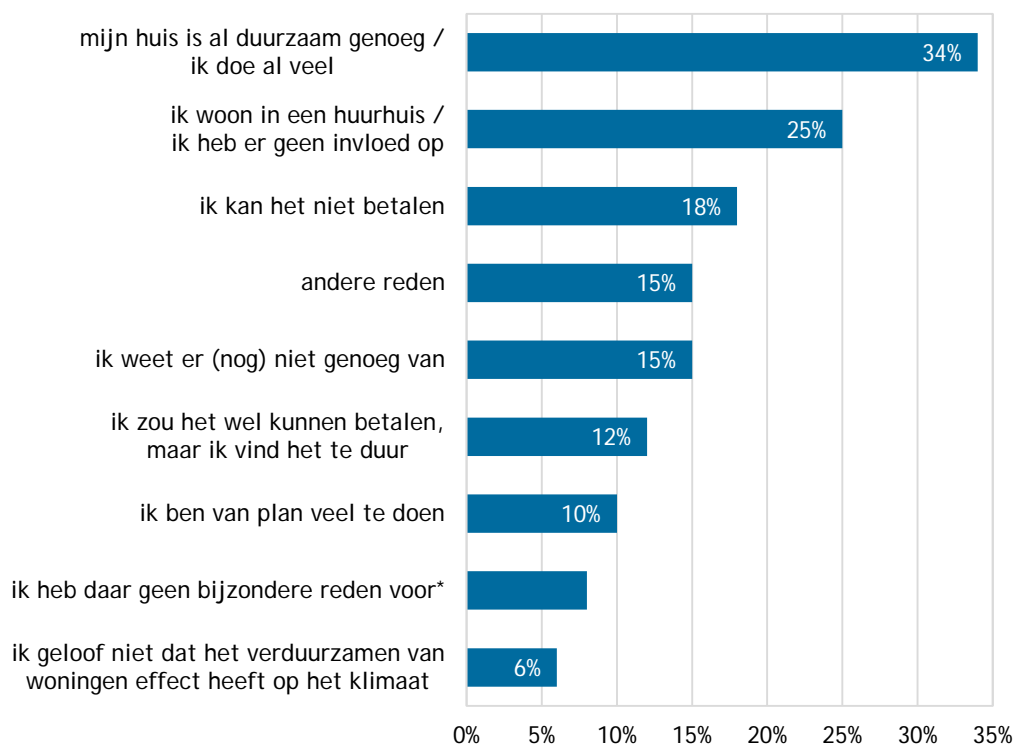
Bij de andere, niet woning gebonden, duurzame maatregelen zien we minder uitgesproken wijkverschillen. Wel nemen inwoners van het Bergkwartier, de Binnenstad, en Kattenbroek vaker (één of meer van) deze maatregelen, zoals minder of geen vlees eten, minder of niet vliegen, ontspullen / minder spullen kopen, en/of (vaker) de fiets, bus of trein nemen in plaats van de auto. Inwoners van met name Vathorst doen dit juist minder vaak. We zagen ongeveer dezelfde wijkverschillen bij het streven naar een duurzame leefstijl. Dit is begrijpelijk: inwoners die in hun gedrag streven naar een duurzame leefstijl zullen meer geneigd zijn deze duurzame maatregelen te nemen.

1.3 Drempels (verder) verduurzamen woning

Redenen niet (verder) verduurzamen: al duurzaam genoeg of geen invloed op

Amersfoorters is gevraagd wat voor hen redenen zijn om hun woning niet (nog verder) te verduurzamen. Eén op de drie (34%) zegt dat hun huis al duurzaam is, of dat ze al veel doen (zie figuur 3). Verder zegt een kwart (25%) dat ze in een huurhuis wonen of geen invloed hebben op het verduurzamen van hun woning. De minst genoemde reden (6%) is: 'ik geloof niet dat het verduurzamen van woningen effect heeft op het klimaat'.

Figuur 3 Wat zijn redenen om de woning niet (nog verder) te verduurzamen?

Toelichting:

* De reden 'ik heb daar geen bijzondere reden voor' is onterecht alleen in de papieren vragenlijst opgenomen, en dus niet in de digitale vragenlijst. Van de respondenten die de vragenlijst op papier heeft ingevuld, geeft 8% deze reden. Dit percentage is niet representatief voor de totale populatie, omdat respondenten die de vragenlijst op papier invullen andere antwoorden op deze vraag geven dan respondenten die de vragenlijst digitaal invullen. Het werkelijke percentage kan dus iets hoger of lager dan 8% liggen.

De antwoorden tellen niet op tot 100%, omdat respondenten meerdere antwoorden mochten aankruisen.

Bron: O&S, Stadspeiling 2019

Andere drempels voor verduurzamen van huur- of koopwoning

Redenen die Amersfoorters noemen om hun woning niet (nog verder) te verduurzamen, verschillen sterk tussen inwoners met een huurwoning (van een corporatie of particulier) en koopwoning. De meest genoemde reden onder kopers is dat hun huis al duurzaam genoeg is of dat ze al veel doen: 44% van de kopers noemt dit, tegenover ruim 10% van de huurders. Bij huurders wordt vanzelfsprekend 'ik woon in een huurhuis / ik heb er geen invloed op' het vaakst genoemd: circa 90% van de huurders kruist dit aan, tegenover slechts 1% van de kopers.

Wat verder opvalt is dat alle andere redenen vaker door kopers worden genoemd, behalve de reden 'ik kan het niet betalen'. Deze reden noemen huurders en kopers even vaak. Daarentegen zeggen kopers vaker dat ze het wel kunnen betalen, maar het te duur vinden.

Drempels voor verduurzamen verschillen per wijk

Inwoners van verschillende wijken noemen andere redenen waarom zij hun woning niet (nog verder) verduurzamen.

Allereerst zien we bovenstaand verschil tussen huur- en koopwoningen. Voor inwoners van de Binnenstad, Soesterkwartier, Koppel, Kruiskamp, Liendert, Schuilenburg en Randenbroek - wijken met relatief veel huurwoningen - is relatief vaak de reden dat ze in een huurhuis woning of er geen invloed op hebben. Inwoners van Nieuwland en Hoogland -

met relatief veel koopwoningen – en de nieuwste wijk Vathorst zeggen juist vaak dat hun huis al duurzaam genoeg is of dat ze al veel doen.

In Schothorst-Noord, Vermeer- en Leusderkwartier, de Berg-Zuid en Kattenbroek zeggen relatief veel inwoners dat ze van plan zijn veel te doen. Tegelijkertijd noemen relatief veel inwoners van het Leusderkwartier, en ook Hoogland, dat ze er (nog) niet voldoende van weten. Eveneens in het Leusderkwartier, en ook in Nieuwland, geloven relatief veel mensen dat het verduurzamen van woningen geen effect heeft op het klimaat.

Voor inwoners van Kruiskamp en Kattenbroek zijn de kosten relatief vaak de reden dat ze hun woning niet (nog verder) verduurzamen. Daarnaast zeggen relatief veel inwoners van Kattenbroek dat ze het wel zouden kunnen betalen, maar dat ze het te duur vinden.

Andere drempels niet (verder) verduurzamen woning

Ongeveer één op de zeven Amersfoorters (15%) heeft, naast de redenen in figuur 3, een andere reden om hun woning niet (nog verder) verduurzamen. Hieronder staan de meest genoemde redenen.

1. Beperkte mogelijkheden door type woning

Veel mensen lichten toe dat ze geen of beperkte mogelijkheden hebben om hun woning te verduurzamen. Zeer veelvuldig noemt men hierbij de afhankelijkheid van een Vereniging van Eigenaars (VvE). Zo zegt iemand: *“Ik zou verder willen verduurzamen, maar zit in een VvE en ben afhankelijk van de wil van anderen”*.

Daarnaast is voor diverse mensen verduurzaming lastig, omdat hun woning een monument of beschermd stadsgezicht is (bijvoorbeeld geen zonnepanelen mogen plaatsen). Of men woont in een oude woning waar verduurzaming niet of maar beperkt mogelijk is.

2. “Zijn de investeringen rendabel?”

Dit vraagt een inwoner zich af. Veel mensen hebben twijfels over of ze hun investering terugverdienen. Voor mensen op leeftijd en mensen die binnenkort (willen) verhuizen, is dit een reden om nu niet (verder) te verduurzamen. Zo zegt iemand: *“Weten niet hoe lang wij hier nog blijven wonen en derhalve vinden wij het de investering niet waard.”*

Maar meer mensen hebben twijfels over (verdere) investeringen. Ze noemen hierbij bijvoorbeeld de (te) hoge kosten, hun al lage energiegebruik, hun al duurzame huis, of te veel onduidelijkheid. Zo zegt een inwoner: *“Veel makkelijke maatregelen (zonnepanelen, isolatie, dubbel glas) heb ik al genomen. Voordat ik meer grote investeringen ga doen moet eerst duidelijk zijn welke maatregelen verstandig/echt duurzaam zijn.”* Meer mensen zeggen behoefte te hebben aan duidelijkheid (zie punt 3 hieronder).

3. Wachten op duidelijk gemeente- en/of overheidsbeleid

Er is *“veel onduidelijkheid omtrent de toekomst van verduurzaming (kosten, subsidie, soort energie over een aantal jaar, etc.)”*, zoals één inwoner de mening van meer Amersfoorters verwoordt. Amersfoorters wachten op duidelijkheid vanuit de gemeente en/of rijksoverheid. Zo lichten mensen toe:

- *“Er moet meer duidelijk worden via de rijksoverheid. Er is op dit moment nog niets besloten, dus gaan we zeker nog niet investeren.”*
- *“De plannen van de gemeente voor de wijk zijn nog niet bekend. Als VvE zullen wij daar t.z.t. op reageren met de benodigde maatregelen.”*

- *“Zonnepanelen, warmtepompen e.d., ik zou het wel willen, maar ik vind het behoorlijk duur om nu te investeren in verduurzamen middelen, want als er in Den Haag weer wat veranderd, is het ineens allemaal niet meer goed en moet het weer anders.”*

Andere opmerkingen over duurzaamheid

Aan het einde van de vragenlijst kregen Amersfoorters de mogelijkheid om hun antwoorden over duurzaamheid toe te lichten. Veel antwoorden zijn hierboven al genoemd bij de drempels om woningen niet (verder) te verduurzamen. Andere opmerkingen zijn:

- Rol van de gemeente. Enkele mensen vragen een rol van de gemeente bij verduurzaming, vooral wat betreft subsidiëring. Daarnaast wordt faciliteren van en voorlichting aan inwoners, evenals begeleiding van VvE's een enkele keer genoemd. Ook maken enkele inwoners kritische opmerkingen over het kappen van bomen.
- Duurzame maatregelen en leefstijl. Veel mensen lichten toe welke duurzame maatregelen ze al hebben genomen of beschrijven hun duurzame leefstijl.
- Type woning. Diverse mensen wijzen op de slechte isolatie van (huur)woningen. Enkele bewoners van appartementencomplexen hebben behoefte aan gescheiden (gft-)afval inzamelen.
- Amersfoort versus de wereld. Enkele inwoners zijn kritisch over de beperkte invloed van burgers, Amersfoort of Nederland, vergeleken met de grote invloed van grote bedrijven en de wereld.

Bijlage 1 Vragenlijst met scores

Het percentage tussen haakjes achter de vraag toont het aandeel respondenten dat de vraag heeft beantwoord.

De percentages tellen op tot meer dan 100% als inwoners meerdere antwoorden mochten geven.

1. De gemeente Amersfoort besteedt aandacht aan de gevolgen van de klimaatverandering. Zij streeft duurzaamheid na, bijvoorbeeld door het stimuleren van het gebruik van zonne-energie en de fiets. Maar ook door afvalscheiding en het vergroenen van de woonomgeving.

Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen? (98%)

	helemaal eens	mee eens	neutraal	mee oneens	helemaal oneens	weet niet / geen mening
ik maak me regelmatig zorgen over de klimaatverandering	24%	40%	23%	7%	4%	2%
in mijn gedrag streef ik naar een duurzame leefstijl	17%	54%	23%	3%	1%	2%
ik ben bereid te investeren in duurzaamheid, ook als me dat geld kost	14%	40%	28%	10%	5%	3%

2. Er zijn allerlei manieren om zelf iets te doen aan duurzaamheid. Hieronder staan enkele voorbeelden genoemd.

Kunt u aangeven wat u nu al doet of wat u van plan bent te doen? (94-98%)

	dat doe ik al/ heb ik al gedaan	dat ben ik van plan te doen	dat weet ik nog niet	dat wil of kan ik niet	niet van toepassing
plaatsen van zonnepanelen op het dak van de woning	22%	16%	21%	22%	19%
isoleren van de woning	46%	8%	12%	10%	24%
kopen of leasen van een elektrische auto	6%	12%	25%	34%	23%
het vergroenen van de tuin	50%	10%	9%	8%	23%
(vaker) de fiets, bus of trein nemen in plaats van de auto	66%	10%	7%	12%	5%
minder of niet vliegen	37%	9%	20%	20%	14%
minder of geen vlees eten	51%	12%	14%	18%	5%
ontspullen / minder spullen kopen	48%	17%	19%	9%	7%

3. Wat zijn voor u redenen om uw woning niet (nog verder) te verduurzamen? (98%)
meerdere antwoorden mogelijk

34% mijn huis is al duurzaam genoeg / ik doe al veel

10% ik ben van plan veel te doen

25% ik woon in een huurhuis / ik heb er geen invloed op

18% ik kan het niet betalen

12% ik zou het wel kunnen betalen, maar ik vind het te duur

15% ik weet er (nog) niet genoeg van

6% ik geloof niet dat het verduurzamen van woningen effect heeft op het klimaat

* ik heb daar geen bijzondere reden voor

15% andere reden, namelijk

* De reden 'ik heb daar geen bijzondere reden voor' is onterecht alleen in de papieren vragenlijst opgenomen, en dus niet in de digitale vragenlijst. Van de respondenten die de vragenlijst op papier heeft ingevuld, geeft 8% deze reden. Dit percentage is niet representatief voor de totale populatie, omdat respondenten die de vragenlijst op papier invullen andere antwoorden op deze vraag geven dan respondenten die de vragenlijst digitaal invullen. Het werkelijke percentage kan dus iets hoger of lager dan 8% liggen.

4. Als u wilt kunt u uw antwoorden over duurzaamheid hieronder toelichten.*

* Deze vraag is onterecht alleen in de papieren vragenlijst opgenomen, en dus niet in de digitale vragenlijst.